

7.6.2022

Dnro.42/2022

1/2

Ympäristöministeriö

MTK lausunto ympäristöministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle eräiden vihreän siirtymän hankkeiden väliaikaisesta etusijamenettelystä aluehallintovirastojen lupakäsittelyssä vuosina 2023—2025 ja hallintotuomioistuimissa vuosina 2023—2027

MTK kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta ja esittää pyydettyä kirjallisena lausuntonaan seuraavaa:

MTK pitää ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta 2 § 2 momentin muotoilua onnistuneena, koska se huomioi uusiutuvan energian tuotantolaitokset teknologianeutraalisti. Näin ollen esimerkiksi biokaasun tuotantolaitokset luetaan yksiselitteisesti uusiutuvan energian tuotantolaitoksiksi.

MTK pitää kuitenkin outona, että DNHS-periaate on otettu linjaavaksi periaatteeksi siihen, minkälaisia uusiutuvan energian hankkeita nopeutettu lupakäsittely tosiasiallisesti koskee. MTK huomauttaa, ettei DNSH-periaatetta ole vahvistettu suomalaisessa tai EU-lainsäädännössä määritelmällisesti, jolloin sääntelyn kohteille on oikeusvaikutuksiltaan epäselvää, mitä uusiutuvan energian hankkeita nopeutettu käsittely tosiasiallisesti koskee tai miten periaatteen toteutumista arvioidaan. MTK esittää DNSH-periaatteen poistamista nopeutettuun käsittelyyn oikeuttavana kriteerinä uusiutuvan energian lupakäsittelylle. Periaatteen epäselvyydestä käytännön soveltamisesta voidaan käyttää esimerkiksi tuulivoimahankkeita, joiden yleisesti oletetaan täyttävän DNSH-periaatteen, mutta tosiasiallisesti ne aiheuttavat merkittävää maankäytön muutosta.

Hallituksen esityksessä ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta esitetään, että *hakijan on esitettävä riittävä selvitys siitä, että hakemuksen mukaisessa toiminnassa otetaan huomioon ei merkittävää haittaa -periaate*. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitetun selvityksen sisällöstä.

Hallituksen esitys ei kuitenkaan määrittele mitenkään, mikä on riittävä selvitys tai minkälaisia asioita mahdollisesti hakijan tulisi selvityksessään käsitellä, että hakemus voisi tulla hyväksytyksi. MTK pitää menettelyä hankekehittäjien näkökulmasta hyvin epäselvänä. Sääntelyn kohteilta nopeutetun käsittelyn mahdollisen epäämisen perusteita ei ole lainkaan määritelty eikä myöskään menettelytapoja päätöksestä valittamiseksi tai valituksen käsittelyksi.

Hallituksen esityksessä luodaan ohituskaista valituille hankkeille. MTK pitää esityksen merkittävänä osuutena sitä, että aluehallintovirastoon palkataan lisäresursseja käsittelemään lupia. Tämä toivottavasti nopeuttaa lupien käsittelyä ylipäätään.

MTK tukee hallituksen esitykseen sisältyvää ehdotusta, että nopeutettua käsittelyä voi hakea jo sisällä oleviin hakemuksiin. Periaate on tärkeä samankaltaisten hankkeiden tasapuolisen kohtelun näkökulmasta.

MTK:n näkemyksen mukaan tulisi panostaa entistä enemmän kaikkien lupien (ja kaavan) samanaikaiseen käsittelyyn, jotta ne kaikki tulisivat käsiteltyä vuoden aikana.

MTK huomioi, että hallituksen esityksessä esitetään muutosta vain AVI:ssa käsiteltäviin lupahakemuksiin. Osa esim. Biokaasulaitoksien luvista käsitellään kunnissa. Myös näitä hankkeita olisi tarpeen nopeuttaa erityisesti kaavoituksen osalta.

VHaO:ssa keskimääräinen käsittelyaika kaikissa ympäristönsuojeluasioissa oli vuonna 2021 noin 21 kk ja vuonna 2020 noin 24 kk. Vesitalousasioissa keskimääräinen käsittelyaika oli vuonna 2021 noin 23 kk ja vuonna 2020 noin 18 kk. KHO:ssa käsittely oli 12 kk ja 11 kk. MTK huomioi, että mediaanikäsitelyaika ylittyi merkittävimmin suhteessa asetettuun tavoiteaikaan vesilain mukaisissa asioissa.

MTK pitää tärkeänä, että muiden hankkeiden lupakäsittely ei hidastu vihreän siirtymän hankkeiden väliaikaisen etusijamenettelyn takia. Esimerkkinä tällaisesta voidaan käyttää vaikkapa eläinsuojan ympäristölupaprosessia. Usein, muttei läheskään aina, maatalouden biokaasuinvestointeja tehdään muun laajentamisen kanssa yhtä aikaa. Laajentaville tiloille on tärkeää, että kaikki hankkeeseen liittyvät lupaprosessit ja mahdollinen kaavoitus saadaan sujumaan ripeästi heti hankkeen alusta alkaen. MTK:n näkemyksen mukaan eläinsuojien biokaasulaitosten ympäristöluvat tulisi käsitellä nopeutetusti myös osana eläinsuojan lupaprosessia. Eläinsuojatoimintaan liittyvien biokaasulaitosten lupaprosessia tulisi yleisesti selkeyttää. Nyt kentällä on erilaisia tulkintoja, mikä aiheuttaa hämmennystä ja toimijoiden tasapuolinen kohtelu vaarantuu.

Helsingissä 7.6.2022

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY

Anssi Kainulainen
Energia-asiantuntija

Päivi Nerg
Elinvoimajohtaja